

'นาโยน'

1 หลักสูตร 1 ชุมชนต้นแบบที่บ้านห้วยชัน

รอบรู้การศึกษา

๑ บุญซุริกา ภูผาหลวง
นักประชาสัมพันธ์ ม.มหาสารคาม

โครงการพัฒนาการปลูกข้าวแบบโยนกล้าของนักศึกษาสาขาทว.บ.เคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในพื้นที่นำร่องชุมชนบ้านห้วยชัน ต.ขามเรียง อ.กันทรวิชัย ถือเป็นกิจกรรมการบริการวิชาการแก่สังคม (1 หลักสูตร 1 ชุมชน) ซึ่งต่อยอดมาจากกิจกรรม 1 คณะ 1 ชุมชน ซึ่งริเริ่มไว้เมื่อปี 2554 ที่พลิกพื้นดินนา และวิธีการปลูกข้าวแบบโยนกล้า (นาโยน)

โดยเมื่อเร็วๆ นี้ ผศ.ดร.ศุภชัย สมบัติโต อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม และคณะผู้บริหารคณาจารย์ และนิสิตที่ร่วมโครงการได้ลงพื้นที่ชุมชนบ้านห้วยชันเพื่อติดตามความก้าวหน้าของโครงการ...นับจาก 26 มิ.ย.55 ที่ ดร.มณฑนา นครเรียบ ผู้รับผิดชอบโครงการ ได้นำนิสิตสาขาทว.บ.เคมี ลงയാโคลนทำนาโยนบน

เนื้อที่ขนาด 2 ไร่เศษ

ดร.มณฑนา กล่าวถึงโครงการพัฒนาการปลูกข้าวแบบโยนกล้า ซึ่งชาวบ้านเรียกเป็นภาษาพูดว่า "ทำนาโยน" ประกอบด้วยกิจกรรมหลักคือการสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างอาจารย์ นิสิต และชาวบ้านในเรื่องการปลูกข้าวแบบโยนกล้า ผลิตปุ๋ยหมัก และปุ๋ยชีวภาพจากเศษอาหารและหอยเชอรี่ การเลี้ยงเบ็ดไถ่ทุ่งเพื่อกำจัดหอยเชอรี่ และเอาไว้บริโภคหรือขาย และการกำจัดแมลงโดยใช้น้ำส้มควันไม้ อันเป็นผลพลอยได้จากการเผาถ่านด้วยเตาถ่านแบบอัดแท่ง ที่เคยมอบไว้ให้กับชุมชนเมื่อปีที่แล้ว ทุกกิจกรรมที่กล่าวถึงมีความเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก เราพยายามสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้ชาวบ้านตระหนักที่จะลด-ละ-เลิกการใช้ปุ๋ยเคมีในนา

ข้าว ด้วยการเสนอทางเลือกใหม่ คือ การผลิตปุ๋ยหมักและปุ๋ยชีวภาพ รวมถึงเลี้ยงเบ็ดไถ่ทุ่ง เพื่อทดแทนการใช้สารเคมีเพื่อกำจัดหอยเชอรี่

"การทำนาโยนจะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการซื้อปุ๋ยเคมี และสารเคมีเพื่อกำจัดวัชพืชและแมลง เพราะชาวบ้านทำปุ๋ยชีวภาพจากเศษอาหารมากขึ้น ใช้

เบ็ดไถ่ทุ่งกำจัดหอยเชอรี่แทนสารเคมี อีกทั้งยังมีเบ็ดไถ่ไว้บริโภคและจำหน่ายสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือน และที่สำคัญคือช่วยรักษาสภาพของดินและสิ่งแวดล้อมทำให้ระบบนิเวศของดินกลับคืน ช่วยลดการระบาคของเมล็ดที่เป็นศัตรูของพืช"

ด้านผู้ใหญ่บ้านห้วยชัน "นิคม โคตรเสนา" บอกถึงสาเหตุที่ตัดสินใจทำนาโยนว่า ได้ทบทวนจากปีที่แล้วน้ำท่วมใหญ่ยังไม่ทันได้เกี่ยวข้าว น้ำก็ท่วมเสียก่อนปีนี้จึงค่อนข้างมั่นใจเพราะเรา เริ่มโยนกล้าเร็ว กว่าฝนจะมาก็คง

เกี่ยวข้าวเสร็จพอติดอนนี้ยังเห็นต้นข้าวแตกกอใหญ่แข็งแรงยิ่งมั่นใจว่าประวัติศาสตร์จะไม่ซ้ำรอย

...ถือว่าเป็นการ"ถอนบทเรียนน้ำท่วมมา" จากปีที่ผ่านมาอย่างชัดเจน โดยปกติบ้านห้วยชัน มักประสบภัยน้ำท่วมไม่หยุดหย่อน แต่ละครึ่งส่งผลกระทบตอ "ระบบชีวิต" อย่างมหาศาล เกาะเกี่ยวเป็นลูกโซ่ไปในทุกๆ ด้าน กว่าพื้นกลับมามาดึงหลักได้ ต้องใช้เวลาอยู่

มากโซ

ด้วยเหตุนี้ การทำนาโยนจึงเป็น "ทางออก" ที่ จะ ชับ

เคลื่อนระบบชีวิตในมุมใหม่ เพราะจะลดเวลาการทำงานลงและได้ผลผลิตเร็ว ทั้งยังลดต้นทุนการผลิต และเป็นผลดีต่อตัวเองและสิ่งแวดล้อม ซึ่งในช่วงที่รอการเก็บเกี่ยว ชาวบ้านจะเป็นคนดูแลแปลงนาตัวเองเป็นการดูแลตามวิธีที่ชาวบ้านเคยทำ

มา เปลี่ยนแต่เรื่องของการรณรงค์มาใช้ปุ๋ยหมักชีวภาพจากเศษอาหาร ส่วนอาจารย์ และนิสิต จะเข้าไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับชาวนาเป็นระยะๆ

"ชุมชนบ้านห้วยชันมีประชากร 54 ครัวเรือน มีพื้นที่นาร่องการทำนาแบบโยนกล้า 11.5 ไร่ มีเบ็ดได้ฟุ้งที่เกิดจากโครงการนี้จำนวน 500 ตัว และคาดว่าในเดือน ส.ค.นี้ จะเก็บเกี่ยวผลผลิตได้อย่างถ้วนหน้าโดยไม่ต้องวิตกเรื่องน้ำท่วมนาข้าวเหมือนทุกๆ ปี" ดร.มณฑนา กล่าว